

Kodukoha pääsukeste aasta 2012

Suur tänu kõigile teile, saja viiekümnele pääsukesevaatlejale, et jagasite meiega oma tähelepanekuid suitsu- ja räästapääsukeste pesitsemise kohta! Teie abiga saame paremini teada nende kahe liigi käekäigu kohta Eestis, mis vastasel juhul oleks päris töö- ja ajamahukas ettevõtmine. Asuvad ju meie pääsukeste pesad ikka hoovides ja hoonetes, kuhu linnu-uurijate pilk tavaliselt ei küündi. Seepärast on kõik pääsukeste pesitsusvaatlused kõrges hinnas!

2012. aastal vaadeldi kodukoha pääsukeksi **86 vaatluskohas** üle Eesti. Kõige enam andmeid laekus Harju- ja Tartumaalt, kuid esindatud olid pea kõik maakonnad. Pesitsusandmeid laekus 171 suitsupääsukeste ja 121 räästapääsukeste pesa kohta, ehk kokkuvõttes 292 pääsupaari pesitsemise kohta.

Suitsupääsuke

Suitsupääsukele on kombeks ehitada pesa hoonete sisse või varjualuse alla. Möödunud aastal tehti pesa kõige sagedamini lauta, kuid meelepärasemad kohad olid ka küün ja kuur. Ühes **majapidamises** oli keskmiselt 2,63 suitsupääsukeste pesa. Nõnda nagu 2011. aastalgi tuli mullu selgelt välja seos, et kariloomade ja kodulindude pidamine muudab majapidamise suitsupääsukestele palju atraktiivsemaks. Kui loomadeta majapidamises oli keskmiselt 2,04 pesa, siis kariloomade ja kodulindudega majapidamises pesitses pea poole rohkem pääsukeksi (3,95 pesa).

Meie suitsupääsukeste pesitsusperiood on pikk ning suve jooksul pesitsetakse mõnes pesas koguni 3 korda järjest. Hiljutised uuringud on näidanud, et see ei pruugi tähendada, et pesas pesitseb üks ja seesama pääsupaar. Üpris sageli hõivab korra juba kasutusel olnud pesa hoopis võõras pääsupaar. Viiendikku suitsupääsukeste pesadest kasutati mullu kahel korral.

Esimesed pääsukesepojad **koorusid** Lõuna-Eestis mai viimastel päevadel (varaseimad 28.05.2012) ning hiliseimad augusti viimastel päevadel (30.08.2012). Esimesed suitsupääsukesed **lennuvõimestusid** 20. juunil ja viimased septembri viimasel nädalal. Esimese kurna pojad lennudevõimestusid juuni lõpus-juuli algul, teise kurna pojad aga peamiselt augusti viimasel dekaadil. Septembri lõpus pesast väljalennanud linnud on tõenäoliselt juba kolmanda kurna pojad.

Kui 2011. aasta **pesitsustulemused** näitasid, et suitsupääsukestel oli pesas keskmiselt vaid 4,1 poega, mis oli 1990. aastate tulemustest (4,2-4,6 poega) märgatavalt halvem, siis 2012. aastal oli pesitsusedukus veidi kõrgem – 4,28 poega. Poegade arvu rekord tuli seekord Pärnumaalt – 7 poega ühes pesas.

Räästapääsuke

Räästapääsukese pesitsusperiood on Eestis pea sama pikk kui suitsupääsukesel, kuid selle aja jooksul jõuavad nad üles kasvatada 1-2 pesakonda. Majapidamises oli räästapääsukeste poolt asustatud pesi 6,05 ning pesas keskeltläbi 3,7 poega. Varaseim poegade koorumine pandi kirja 24.05.2012, enamik koorumisvaatlusi pärineb aga juuni esimesest dekaadist. Mullu vaadeldud räästapääsukese pesakondadest enamus lendasid välja juuni lõpus või juuli alguses, varaseim juba jaanilaupäeval. Hiliseim pesakond lendas pesast aga alles 12. septembril.

Kodukoha pääsukeste loenduse tagasisidest

Vaatlejate kommentaaridest pääsukeste 2012. aasta pesitsemise kohta selgus, et liialt sageli saavad kassid ligi pesapoegadele või äsja lennuvõimestunud linnupoegadele ja murravad nad maha. Siin jääb vaid kassiomanikele soovitada, et tuleks oma hoolealustel silma peal hoida ja võimalusel takistada kassidele ligipääs lakapealsete pesade juurde. Aidata võib see, kui aialindude pesitsusajaks riputada kelluke kasside kaelarihma külge. Nii kuulevad vähemalt vanalinnud ja lennuvõimestunud linnupojad kassi tulekut ja saavad minema lennata. Kasside suurest mõjust looduses elavatele liikidele saab lugeda järgnevalt lingilt: <http://teadus.err.ee/artikkel?cat=1&id=8355>.

Räästapääsukeste puhul on klassikaline probleem pesade purunemine ja allakukkumine. Selle vältimiseks soovitame maja räästa alla paigaldada pesaalused. Piisab ka kahest nurkapidi kokku löödud lauast ja pesa püsib sellisel riulil palju kindlamini. Kuidas veel pääsukeste pesitsemisele kaasa aidata, saab lugeda www.eoy.ee/suitsupaasuke.

Valminud on uus vaatluste sisestusvorm veebis (www.eoy.ee/paasuke)!

Uus vaatluste ankeet on mõneti tuttav kõigile talvisel aialinnuvaatlusel ja nurmkana vaatlustel osalejatele.

Uude e-ankeeti andmete sisestamine on lihtne! E-ankeedis vaatluspaiga registreerimisel saadetakse teie e-posti aadressile unikaalne otselink vaatluste andmete muutmiseks ja täiendamiseks. Ainult selle lingi abil saab lisada täiendavat teavet oma vaatluskohale – näiteks millal pesakond koorus või välja lendas. Uute vaatluste sisestamine võib võtta vaid minuti.

Paralleelselt on kasutusel ka senised vaatlusankeedid, mida on võimalik välja printida (**PDF**) või täita elektroonselt (**WORD**). Paberankeedid ja elektroonselt täidetud ankeedid saada palun hiljemalt 30. septembriks aadressile **Eesti Ornitoloogiaühing, Veski 4, Tartu 51005**.

Toredaid elamusi kodukoha pääsukeste seltsis!

Meelis Uustal
Mati Kose
Eesti Ornitoloogiaühing